

**Princeps Christiano-Politicus Septem donis Spiritus sancti
instructus Anno M.DC.LVI.**

Faust, Reinhard

Herbipoli, 1667

Discursus Tertius. De Consilio, Tertio Spiritus dono. Qui agunt omnia
consilio, reguntur Sapientiâ. Prover 13.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55326)

¶ (63) ¶

DISCURSUS

TERTIUS.

DE

CONSILIO,

Tertio S. Spiritus dono.

*Qui agunt omnia consilio, reguntur
Sapientiâ. Prover 13.*

CAPUT I.

*Principis Christiano-Po-
litici Consilium.*

AUdite Principes, audite
Principum Æditimi,
consiliorum magnorū
machinatores! præbe-
te aures vos, qui continetis mul-
titudinem, & placetis vobis in
turbis

64 DISCURSUS III.

turbis rationum & negotiorum!
Data est vobis à Domino pote-
 stas, & virtus concessa ab altissi-
 mo ad honestatem & salutem:
 Interrogabit, opera vestra, &
 cogitationes vestras scrutabitur
 autor omnis boni & cordium
 scrutator Deus, justus Judex: Si
 gratiam spectatis, si odia existi-
 matis, si sententiam, quam om-
 nium optimam censetis, aut spe
 aut metu declinatis, scitote,
 quæcunque judicaveritis, in vos
 redundabunt: Exiguo concede-
 tur misericordia, potentes po-
 tenter tormenta patientur. Quæ
 ut effugiatis, sit vobis cor facile,
 docile, consilii avidum, non sen-
 sus luitenax, cedens sanè con-
 sulentibus, parens honesto: sit
 vobis

DE CONSILIO. 65

vobis senatus vester, corona,
animus, sensus: Nec pudeat
aliunde evocare, & alibi oriun-
dum fovere, quod domi non na-
scitur. Regius animus regis vir-
tutibus exornatus sit oportet,
qui consulendo rebus suis sem-
per prospicere sit paratus. Tan-
tis enim humana negotia impli-
cata sunt difficultatibus, tantis
opus est ad ea feliciter expediē-
da viribus, ut auxilia & consilia
sapientissimorum requirenda
sint. Eligendus est vivendi sta-
tus, idem mutandus, repellenda
est injuria, honor recuperan-
dus, deserendum est patrimo-
nium, herciscunda est hæredi-
tas, adeunda jura, deserenda ju-
ra, decedendum est regno, suc-
ceden-

66 DISCURSUS III.

cedendum est sceptris, ducendum est bellum, ferienda est pax, quàm providè, quàm circumspectè, quàm fortiter omnia partim agenda, partim ferenda, si singula ad utilem honestumque finem exoptas pervenire! Tot subitos humanæ conditionis casus, tot improvise pericula, tot inexpectata damna, quis sine consilio moderari, quis moderatè ferre, quis cautè declinare possit? unius sanè prudentia tot casibus par esse non potest, unius fortitudo tot asperitates superare, unius consilium tantam negotiorum molem ferre non valet, nec tantam mediorum varietatem penetrare, neque discernere potest unus:

Res

DE CONSILIO. 67

Res dignitate primas, authori-
tate maximas, eventu periculo-
sissimas uno iudicio complecti,
suo pretio aestimare, ad reip. &
animarum utilitatem, honesta-
tem & salutem derivare, quis
poterit solus? Si vel sapientissi-
mum Principem altissimis suf-
fultum causis solum tot infeli-
ces exitus penetrare, evitareque
posse putas, nã tu mihi vehe-
menter errare videris. Solius
enim Dei est, non hominis, non
Principis, nullius ope consilioq;
egere. Si ergo esse, & haberi de-
sideras sapiens, aliorum utere
consiliis. Rex iste solus sapere,
& prudentiã alios excellere vi-
detur, qui consiliis utitur alienis.
Sapientia in consilio moratur,
& eru-

68 DISCVRSVS III.

& eruditis interest cogitationibus, consilium audit; fons vitæ consilium est; perit fortitudo, nisi consilio fulciatur; non virtibus, non celeritate corporum res magnæ geruntur, sed scientiâ & maturis consiliis. An obscurum est ab hoste arma foris non metui, nisi ab eodem domi facta consilia metuantur? Fortunam laceffit, quicunque nauclerus procelloso temerè sese credit oceano; Mercator, qui eidem se concredit, suffocari, non ditari cupit. Qui sine consilio imperitæ multitudini novos census imponit, consuetudines immutat, fiscum ditare desiderat; tumultus quærit, & seditio-
nes excitat perniciosissimas; qui
exer.

DE CONSILIO. 69

exercitum cogit, movetque in
hostem, non præviâ tantæ molis
& tam periculosaæ alex consul-
tatione, victorem, ut plurimum,
hostem facit, regno fortassis
exuendus suo. Quisquis cœli
monarchici Atlas electus est,
Herculem adiutorem & consul-
torem habeat, cujus dextera
domitricæ clavâ monstrorum,
quæ veluti consilium ex rationis
officina petatum est, instructa
sit. Consilio qui utitur, regno-
rum parit securitatem, beatæ
subditos destinat tranquillitati.

CAPUT II.

Consilii Iudex, Princeps solus.

Solus nihilominus, quid factu-
rus sit, sciat Princeps, cum
multis

70 DISCVRSVS III.

multis tractet, quid fieri oporteat. Magna enim negotia magnis egent adjuventis, sine quibus, etiamsi justam sententiam tulerit, non sapiens sed superbus audiet: Solus imperet. Nam impatiens societatis imperium est, cum socio imperante, intutum, cum consulente, beatum. Consilium cum sapientibus habitum felicitatem Principi ornatur: unde eum sæpius gloria publica ad se suaque sceptra rapit; qui negligit consilia, infortunatus est, qui impedit & spernit, infamis. Peritissimus medicus suæ etiam insanitati alienum consilium adhibet. Cicero cum Platone malebat errare, quàm sine ipso benè operari. Maximus

DE CONSILIO. 71

mus Monarcha Christus de tormentis & morte sua cum Moyse è limbo , cum Elia è paradyso terrestri evocato consilium instituit, cum utroque veluti persecutiones experto, ut nos consultationes doceret, consultavit. Audiat Princeps in gravioribus multos, concludat solus; ut relictis infra se cæteris, in negotiis omnibus major habeatur. Ne fallat, nec fallatur, studiosus sit ei animus, & regius; erga Deum sit eidem fides & fidelitas; in consultore verace & provido omne, quod honestum est, amet; qui regi olateri, auri, oculo & cordi peridoneus tunc erit, quando ambitus non ambit, donatus non ditescit, laudatus non

72 DISCURSUS III.

non intumescit; in quo cura divi-
norum, providentia humano-
rum, æquitas erga omnes eluce-
scit. Si enim Rex primam cu-
ram, quæ est cultus Dei, aut per
se, aut per suos neglexerit, à statu
se se deturbat, & à Deo veluti
ingratus honoris sui administer
deturbatur. Religionem ad benè
consulendum omnibus opus est
verâ, ut animos liget, quorum
manus lege impressâ regi, ex-
pressâ servis, sunt ligatæ. Gravis-
simas sibi persuadeant, omnes
Magistratus, & se, & suos con-
sultores pœnas certò luituros, si
contemptâ divinorum ratione,
spretis divino cultui consecratis
Ministris, emolumentum secu-
lare, seculariumque effata pro
lege

DE CONSILIO. 73

lege habeant; Si rationem status religioni anteferant, si regionem quærant, & religionem prætexant, suæ religionis & officii immemores, impij in Deum & patriam contemptores, regniq; everlores. Agat igitur Rex omnia suo, & suorum sano maturoque consilio in causa Dei, in causa justitiæ & status sui; sententiam ferat solus, postuletque, ut ad finem desideratum actiones omnes disponat Deus: Dicat: ô Deus cœlorum! Dominus toti⁹ creature, exaudi me deprecantem, & de misericordia tua præsumentem; da verbum in ore meo rectum, & in corde meo corrobora consilium, ut eligam, quæ domui tuæ sint in sanctifi-

D

catio.

74 DISCURSUS III.

cationem, mihi populoque meo
in salutem ! agnoscant omnes
gentes, quia tu es Deus consilii
mei, & non est alius consultor,
quàm tu Deus meus, qui es mihi
in omnibus omnia in æternum.

CAPUT III.

Consilii Minister.

Tanta rerum agendarum dif-
ficultas, tanta negotiorum
multitudo & perplexitas, præ-
ter regios animos, virtute con-
sultrice directos, sollicitudinis
curæ & executionis, fidelibus
omninò eget ministris. Et
enim hoc Dei donum ad finem
obtinendum sit sufficientissi-
mum, optimum tamen, qui fu-

turo.

DE CONSILIO. 75

turorum successuum, quasi qui-
 dam providus, perspicax & effi-
 cax metator sit, consultorem
 requirit. Si regi oculus, auris,
 manus, animusq; ministri fidelis
 est, salva res est: Si plus regem,
 quam regia dona diligit consul-
 tor, exhibet indicium fidelitatis:
 qui si senex est, rerum experien-
 tiis clarior valet consilio, quod,
 si junioris acrimoniâ à senili le-
 nitudine ad mediocritatem, ne
 in fundo hæreat, extimuletur,
 eximium censebitur. Græci,
 Romani, Carthaginenses mi-
 norem, quam quinquaginta an-
 nos natum consultorem non
 admittebant; Si Juvenis cum
 Cretensi Epimenide cubitum
 concedat, unâ nocte consene-

D 2 scet,

76 DISCVRSVS III.

scet, & consultationibus cum
 reip. commodo intererit; Sic
 enim studio, & antelucanâ dili-
 gentiâ, consumptis humoribus
 reip. salutaris & pura prodibit
 actio. Vitæ probitas, virtutum
 ornatus, benevolentiae usus, fa-
 cilitatis gratia, secreti, libertatis,
 veritatisq; dona senem probant
 consultorem, non dies, anni, sæ-
 cula. De turbida aqua quis po-
 tum hauriat? in coeno sese volu-
 tantem quis desideret? quis cau-
 sæ alienæ utilem, qui suæ vitæ
 inutilis est, judicet? cujus ani-
 mum voluptates occupant, libi-
 do devincit, avaritia subjugat,
 cupiditas perturbat, quomodo
 recti & quiq; consultor erit? Con-
 silium utile, honesta vita. Salu-
 bris

DE CONSILIO. 77

bris aqua odore, sapore & colore caret, consilium bonum nullo affectu adulterandum est. Qui Principi phlebotomiam, quâ viscera concidant, & cor sanguine destituatur, consulit, proditoris titulum, non consultoris meretur: auri splendor excoecat animos, & iniquo consilio conquisita utilitas malè statum Principis metitur. Qui Frederico Cæsari Bohemiæ regem, adhuc puerum Ladislaum perdendum, ut opes & regna augeret, suadebant, divitem, non piū Cæsarem efficere cogitabant.

* * *

D 3

CA-

CAPUT IV.

Consilii integritas.

INdecens, sua consilio dominio
 ampliare, consultori est. Nulla
 enim consilii fidelitas ea habetur,
 quâ neglecto domino quaeruntur opes. Potens illa opum
 Dea Circe carmine homines in
 sitibundas alieni sanguinis hirundines transformavit. Cave
 Princeps illam metamorphosin
 tuorum, & cum Antonio pio in
 ministro deprehensam statim &
 acriter castiga. Qui facit, quod
 non debet, pati quod non vult,
 cogendus est. Divitias abesse
 voluit à vocatis ad suam aulam
 discipulis verus verè politicæ Ma-
 gister

DE CONSILIO. 79

gister ac Princeps Christus, atq;
in compensationem desertarū
opum, statuit præmium, pote-
statem in extremo iudicio fe-
rendi sententiam: suffecerit mi-
nistris, Principis splendere gra-
tiâ, non auro. Uti apes ex flore
mel, sic à rege consultores le-
gant, non sublegant opes. Regis
gratia & honor stipendium esto:
donaria aliunde accepta aliud;
quàm officii honestas ferat, ar-
guunt: res sanè ut ingeniosa, ita
& periculosa est, donorum ac-
ceptatio; si innocentem non
corrumpit, vel iratum placat:
Ventus Borealis est, si navem
non submergit, concutit: qui
minister dives esse desiderat, re-
gem & regnum venale habet, &

80 DISCURSUS III.

ab uno facilè vendi potest, quod à multis competitur. Si istam à suo Principe negotiationem, qui venditione honorum & officiorum sordes sectatur, didicerit, minore culpâ majora damna reip. infert. Alexander Severus istas sordes execratus est, eò quod sciret ejusmodi emptores sperare se fore majore cum lucro venditores. Miseranda regni conditio, ubi jus & tribunal emitur & venditur. Melioris idcirco notæ & famæ consultores eligendi, probandi, honorandi que sunt. Tacitum & veracem, expertum & liberum, sapientiæ & æquitatis studiosū esse oportet, qui regi & regno à consilio erit; hic ille ipse est, qui Deo & reli-

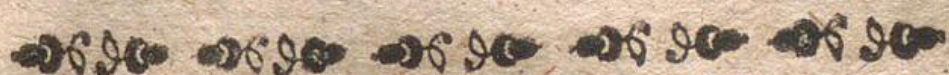
DE CONSILIO. 81

od religioni, regi & regno fidem &
nā obsequium consiliis suis exhibi-
n, turus est : Silentium profectò
fi. magnum rebus fortunatè ge-
e. rendis sacramentum. Cui grave
na filere est , gravius eidem rem
us magnam sustinere est. Myſteria
eò regis abscondere , regium est.
es Lex curiæ Spirensis est: Nihil in-
u. jussu Cæſaris revelanto. Discat
e. ergò filere, qui fructuosus con-
al sultor cupit haberi. Alphonsus
l. Rex Neapolis & Arragoniæ , si
es tempore Romanorum vixisset,
i. atque modò viveret, aram ante
n, curiam erigeret, ut ingredientes
æ Jovi Positori privatos affectus,
i. egredientes secreta consilio-
o rum ponerent. Prò Deum im-
z mortalem! quantas clades fecit

82 DISCURSUS III.

reip. quanta damna intulit regnis & lingua præcox, & calamus velociter scribentis! Exercitus non potuerunt restituere. Si loquendum est, ubi occasio & obligatio urget, liberè profer veritatem. Thesaurum sese reperisse gloriatur Princeps, ubi invenerit, qui abscondam veritatem & tegere, & ubi oportet, detegere auit: Ars chymica est, quæ in aurum regni statum transmutat. Nisi hanc Pharaon reperisset artem in Iosepho, qui etiam ex somniis veritatem ad regni felicitatem produxit, regnum fame perierisset.

CA-

CAPUT V.

Consilii Adjumentum.

PRINCĒPS etsi longas habeat manus, brevis tamen est visus. Turbo eget amico, per quem adjutus potentium aures fugientem veritatem attingat. Facile Polyphemus Monophthalmius excœcatur, Hecatontophthalmius Argus vi quadam diviniore ad somnum urgendus est. Multa salus, ubi consilium; nulla salus, ubi nulla veritas; ubi nullum secretum, & rex & regnum in ludibrio sunt. Quæ vulgi ore & querela de iniquitatibus circumferuntur, non dedignetur à consultore Princeps audire.

D 6

Nec

84. DISCURSUS III.

Nec enim contra Principis authoritatem est, miserorum calamitates intelligere, cū teneatur mederi; Nec dedecet virtutem alienā disciplinā instructam exercere, ut veritatem addiscat & justitiam exerceat. Tirones, Moriones, Baldi, Machaones, Theosophi & Mystagogi juxta functiones suas sæpè veritatem effundunt. Quid obest excipere? præterita sanè à consultoribus, gemitu miserorum & lacrymis querulantium sæpè manifestatur. Rex Antiochus in rustici tugurio, se ex consiliariorum malitia malè regnum administrare, didicit, & venationis amore negotia sese negligere inaudiit, vitavitq; quæ prius nocue-

DE CONSILIO. 85

cuerunt. Nisi ergò Princeps cum rep. interire velit, ad consilia non nisi fidos & taciturnos admittat cum Persis ; cum Ægyptiis linguam arcana detegentibus abscindat. Seriùs namque cum Rege Macedoniae Philippo consultorem Demetrium culpabit perditus, seriùs Consiliariis improbitatē cum Ochiazia exprobrabit. Cum Theopompo ad regni conservatiōnem justam dicendi libertatem concedat consiliariis, veritatis cupidior, quàm novitatis ; veritatis inquam liberæ, aperta & ingenuæ. Cum Alexandro Severo in eos animadvertat, qui veluti Deorum internuntii & secretorum interpretes à vero

86 DISCVRSVS III.

& populos emoveant, & includunt Dominum suum, ut quid agatur, ignoret, donec perire se, aut periisse videat. Si religio, si regio, si aula, si fiscus, si pax, si bellum in consultationem veniunt, adhibendi sunt singuli singularum harum artium Magistri periti, gnari & experti. Quid legum, canonum, religionis, conscientiaeque ignarus, quid clandestinus omnis pietatis adversarius, nisi ejusdem & totius cultus divini compressionem suadebit? Quid inexperti bellum, arma, difficultates, nisi vel turpem pacem suadebunt, vel spelucrum bellandi ignaviam continuabunt? Quid aulae, politicesque incapax, nisi sordes & mille
deho.

DE CONSILIO. 87

dehonestamenta inducet? Consultores ergò regni, & religionis, & sapientiæ, & æquitatis, & omnium virtutum non tantum gnari magistri, sed & pientissimi exercitatores esse debent. Ad jocos, ad sales, ad facetias, ad sarcasmos, ad melancholiæ dissipationem, ad temporis jacturam, Comœdi, Logo Dædali, Parasiti, Panto-Mimi, Zoili, Moriones, temporis, ærisque decoctores admitti possunt, ad seria reip. negotia, ad gubernationes animarum & consiliorum, non nisi viri omni virtutum genere exornati, scientiâ non vulgari imbuti, experienciâ per amplâ instructi, pietate perquàm eximii evocentur, in quibus virtus appareat,

88 DISCVRSVS III.

pareat, quæ auroræ instar ad utilitatem honestatemque Principis, imò ad amicitiam ejus, veluti ad diem crescat, neque tamen in solem sese transformet. Quod ut Christiano-Politicus Princeps obtineat, postulet à Deo, & dicat: O Judiciorum incomprehensibilis Autor Deus! O consiliorum abyssus! contra quem non est consilium, quia magnus est consilio & cogitatu; da ut cognoscam sensum tuum Consultor æterne: audiam consilium tuum: sis mecum, ut sapiam & intelligam, & provideam novissima. Nemo, qui secundum leges judicare debet, agat contra te, qui pravorum consilia dissipas, serva animam à ma-

à malis, & dirige actus nostros
ad gloriam tuam & salutem no-
stram.

CAPUT VI.

Consilii Præses.

ADjumentis consiliorum &
virtutē consultorum confir-
matus Princeps veluti terrestris
Deus, ad quem, ut rerum om-
nium gubernatorem, & largum
gratiarum patronum recurrant
omnes, censendus est: Solus pœ-
narum & præmiorum sic distri-
butor. Sic enim & Dei, & ejus
Unigeniti, & Ecclesiæ, & totius
naturæ monarchicam guber-
nationem imitatione exprimet.
Excludenda est gubernatorum
socie-

90 DISCURSUS III.

societas, ne internorum vitiis, & externorum machinis sibi ipse obsit: Alterum sibi parem, pluresve suæ authoritatis usurpatores non toleret. Alexander Magnus ab Asiæ Imperio Darium exclusit; Tiberius Sejanum, qui suum thronum Tiberii parem throno collocaverat, delusit. Dum unus Romanum Imperium rexit Augustus, pax erat; dum detrectabant Romani parere uni, erat perturbatio. Magnusianus nobilis exesse ex patria iussit parem Hermium, ne Mithridates urbe potiretur; Cleon etiam amicos à se gubernatore abesse voluit. Unum solem in cœlo, unum navarchum in classe, unum patrem familias

DE CONSILIO. 91

in domo, unum ducem in exercitu, unum regem in regno esse oportet. Una ratio pluribus sensibus imperare novit. Quando Apollo ad currum solis circumducendum admisit filium, mundo scandala & damna reliquit. Tricorporis Gerion monstrosus erat gubernator: Virgæ vel fauces regnorum unum debent esse sceptrum, vel unius voluntatis vinculo colligatum: Unitas bonorum fons, multitudo imperans, malorum est scaturigo. Ut igitur Princeps parem in suo statu nec plantare, nec tolerare debet; sic qui consilio, prudentiaque tanta in rerum turba & gravitate sibi assistant, foveat; habeat, qui pietate & iustitia, pru-

92 DISCURSUS III.

prudentia & experientia excellant, singulos in singulis eximios negotiis. Nec enim dum gubernatorem, legis, sententiæque latorem solum Principem constituimus, eundem omni destitutum auxilio alienæ industriæ prostituere volumus. Verum quemadmodum ad munus suum rectè riteque obeundum oculis, auribus, corporis, animæque facultatibus uti debet, ita eundem uti vivis, mortuisque magistris non prohibemus; Princeps cura sit Principi, ut venerabundus Dei gubernatoris favores, veluti solus suorum censor, Dominus, Judex & Pater efflagitare conetur.

CAPUT VII.

Consilii Assessor triplex.

DE tribus potissimum Princeps, sub salutis periculo, Gubernatori & Judici omnium rationem reddere tenetur. De religione, de rectâ civilium causarum, morumq; administratione, atq; de justa continendi suos in officio erga Deum, Magistratum & vicinos, tam amicos, quâ inimicos moderatione. Unde lectissimi viri instituendi sunt administri, qui præter literarum virtutumq; ornamenta nulli alteri obligati, nullis partiû commodorumq; studiis obnoxii, solum Deum, ejusque causam, solum Principem, ejusque statum,

94 DISCURSUS III.

solum Principatum, ejusq; integritatem attendant: singuli præter communem literarum & virtutum ornatum propriis suæ functioni disciplinis exculti sint: sic nimirum sua Princeps & ministrorum bonitate felix erit, & felicissimus, si consiliorum ministros sua servorum conditione contentos continuerit. Remuneretur eosdem honorificè, ne aliunde ditescere conentur: qui intra suos terminos constiterint, regi regnoq; salutem, uti Dædalus, comparabunt; qui excesserint, uti Icarus, regem regnumq; præcipitabunt. Rex in sua auctoritate, consultores singuli in sua quilibet functionis sphaera & materia saluti erunt populo. Rex deniq; unicus esto.

Luna, sidera reliquiq; cœlestium
globorum ignes, etsi luce calo-
req; à sole decerptis rebus infra
positis etiam atq; etiam profint,
solis tamen naturam induere
universi author inhibuit. Pipi-
nus Childerici Franciæ Regis
splendorem penè exæquavit, &
coronam obtinuit, ipsumq; re-
gni solem Childericum Rex
confirmatus obscuravit; Agefi-
laus Alexandro amico tantam
dominationem permisit, ut ipse
rex, regni umbra & servus, Ale-
xander verò Rex fuisset judica-
tus, nisi arte Epimenidis è sopo-
re excitatus, negatis gratiis, &
prohibito ad illum accessu, ad
suam conditionē Alexandrum
unius fermè diei Regem redu-
xisset Agefilaus. Trasibulus al;

96 DISCVRSVS III.

tiores spicas scepro decussit. Tiberius Imperator Germanicum nunquam rediturum, honoris quidem prætextu, re autem verâ, ne suis officeret luminibus, in longinquam provinciam ablegavit. Si præsentēs regna affectant præclarè, impiè, si innocentes debitam hæreditatem pacificè expectant. Sit igitur Princeps ipse moderator consilii & consultorum suorum; probi ministri sint firmissimè regni bases, seq; intra virtutis, munerisq; sui ambitum contineant; extra hunc, regis regnique sunt ruina: Adorari se à conservis non permittant, regias gratias sibi non sumant: Sin, certò sibi persuadeant se, si non mole sua, ac

DE CONSILIO. 97

at profectò alienâ vel iustitiâ, vel
invidiâ ruituros : Idcirco pru-
dens piusque Princeps, si fide in-
signes regnoq; honorificos mi-
nistros desiderat, consilio agat
omnia ipse, & virtute peritiaque
ornatos eligat consultores, ditet
ipse intra sortem Dominator
solus, sol siderum; & se regnum-
que suum posteritati & æterni-
tati commendabit, atq; ut obti-
neat, dicat: Clementissime re-
rum omnium moderator, om-
nium director & consultor, da
ut, quod jubes, fiat, & jube quod
vis, gubernationem iustam ju-
bes, veram jubes, modestam ju-
bes, religiosam jubes, pacificam
& salutiferam jubes, da quod ju-
bes, & jube quod vis.

E

DIS.